

Titulació	Tipus	Curs
Arqueologia	OP	3

Professor/a de contacte

Nom: Alessandro Ravotto

Correu electrònic: alessandro.ravotto@uab.cat

Equip docent

Felix Maria Retamero Serralvo

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Nocions bàsiques de morfologia i gramàtica llatina.

Per la part de numismàtica no hi ha necessitat de tenir coneixements previs de numismàtica.

Objectius

L'epigrafia llatina com a font històrica i la seva relació amb l'arqueologia. Aprofitament de la recíproca utilitat entre aquestes dues disciplines.

La numismàtica antiga i medieval com a disciplina històrica aplicada a l'arqueologia: principis bàsics de classificació i seriació de monedes, lectura com a documents arqueològics per a la interpretació històrica d'un jaciment.

Resultats d'aprenentatge

1. CM26 (Competència) Defensar propostes d'innovació en l'àmbit tecnicometodològic de l'arqueologia i dels seus processos de coneixement i de l'arqueologia aplicada.
2. KM39 (Coneixement) Avaluar l'aportació de les fonts documentals i escrites (informes i memòries d'intervenció arqueològiques, cartes arqueològiques, informes d'anàlisi de materials arqueològics,

planimetries i representacions gràfiques de jaciments i materials arqueològics, estudis monogràfics, publicacions de síntesi i articles especialitzats) als treballs d'investigació arqueològica bàsica i aplicada i a la gestió del patrimoni.

3. SM39 (Habilitat) Aplicar els mètodes i les tècniques de classificació tecnotipològica més habituals als artefactes arqueològics.

Continguts

1. L'Epigrafia. Conceptes, aplicacions, metodologia. Epigrafia i arqueologia.
2. Tipologia de les inscripcions segons la seva finalitat.
3. El suport epigràfic i el seu context.
4. El text epigràfic. Llettra, fórmules, abreviatures.
5. Inscripcions religioses.
6. Inscripcions funeràries.
7. Inscripcions honorífiques; inscripcions monumentals.
8. Inscripcions jurídiques.
9. Altres tipus d'inscripcions.
10. Inscripcions cristianes.
11. L'evolució de l'epigrafia. Inscripcions medievals.
12. Corpus i repertoris epigràfics.
13. La moneda. Definició i principis bàsics
14. Emissions, seques i fabricació
15. Documentació i classificació de la moneda
16. Moneda grega
17. Emissions d'Emporion i Rhode
18. Moneda fenícia i cartaginesa
19. La moneda romano-republicana
20. La moneda ibèrica
21. La moneda romano-provincial a Hispania
22. La moneda romano-imperial
23. La interpretació històrica: la moneda en arqueologia
24. La interpretació històrica: circulació monetària
25. Les monedes medievals: els contextos socials
26. Les monedes alt-medievals: sueves, vàndales, bizantines i visigodes (segles V-VIII)
27. La moneda andalusina (segles VIII-XV)
28. Les monedes dels comtats catalans i dels regnes hispànics (segles X-XV)

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Pràctiques	75	3	CM26, KM39, SM39
Teoria	75	3	CM26, KM39, SM39

Exposició dels elements necessaris per tal de poder llegir i interpretar una inscripció.

Pràctica continuada de lectura d'inscripcions a classe.

Al llarg del semestre, sempre que el calendari ho permeti, es farà una sortida pràctica d'epigrafia a un jaciment, museu o dipòsit museístic de Barcelona.

Les classes de la part de numismàtica es farà amb el suport gràfic d'un ampli repertori monetar.

També es faran pràctiques de documentació numismàtica a classe

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes compleixin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercici pràctic sobre metodologies treballades a classe (epigrafia)	50	0	0	CM26, KM39, SM39
Exercici pràctic sobre metodologies treballades a classe (numismàtica)	40	0	0	CM26, KM39, SM39
Participació activa a classe	10	0	0	CM26, KM39, SM39

Avaluació continuada:

Part d'epigrafia:

Es farà a partir dels exercicis que es faran a classe al llarg del curs i d'una prova final, tot basat sempre en la lectura i interpretació de diferents inscripcions.

Part de numismàtica:

L'avaluació de la part de numismàtica es portarà a terme a partir d'una prova anunciada prèviament.

La nota de l'assignatura és global, feta a partir de les notes finals de les dues parts que la conformen, és a dir sumant les parts d'epigrafia i numismàtica.

L'alumne que no realitzi tots els exàmens d'avaluació programats a l'aula o no es presenti a activitats d'avaluació obligatòria per un valor igual o superior al 60% de la nota final serà qualificat amb un 'No Avaluable', i no podrà presentar-se a la reavaluació.

Avaluació única:

L'avaluació única es realitzarà mitjançant una prova escrita que contempli ambdues parts (epigrafia i numismàtica)

L'avaluació corresponent a la "participació activa a classe" se substituirà amb l'elaboració d'un treball individual, que s'haurà d'entregar el mateix dia de la prova escrita.

Reavaluació:

La reavaluació se celebrarà en les dates oficials establertes per la Facultat. En cap cas no es podrà plantejar la reavaluació per a millorar la qualificació de l'estudiant que ja hagués aprovat l'assignatura en el procés normal d'avaluació continuada.

Totai irregularitat comesa per un alumne durant la realització d'una prova (còpia, plagi) implicarà una nota de zero en l'apartat concret d'avaluació. Diverses irregularitats comeses implicaran una nota global de zero.

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professor establirà oportunament els mecanismes per fer-ho.

Bibliografia

Bibliografia epigrafia:

Andreu, Javier, Fundamentos de Epigrafía Latina, Madrid 2009.

Bruun, Christer; Edmondson, Jonathan (eds.) (2014), The Oxford Handbook of Roman Epigraphy, Oxford-New York.

Calabi, Ida, Epigrafia latina, Milano, 1991.

Corbier, Paul, Epigrafia latina, Universidad de Granada, 2004.

Di Stefano, Ivan, Mestiere di epigrafia, Roma, 1987.

Iglesias, José Manuel / Santos, Juan, Vademecum para la epigrafía y numismática latinas, Santander, 2002

Lassère, Jean Marie, Manuel d'épigraphie romane, Paris, 2005.

López Barja, Pedro, Epigrafía latina: las inscripciones romanas desde los orígenes al siglo III d.C., Santiago de Compostela, 1993.

Susini, Gian Carlo, Epigrafia romana, Roma, 1982.

Repertoris de numismàtica antiga:

Crawford, M. H., Roman Republican Coinage , Cambridge, 1974.

Amandry, M., Burnett, A. M., Mairat, J., Metcalf, W. E., Roman Provincial Coinage , Paris-Londres, 1992

A.A. V.V., Roman Imperial Coinage, 9 vols., Londres, 1923-2007.

Catàlegs i obres de referència per a numismàtica medieval:

Balaguer, A. M. Història de la moneda dels comtats catalans , 1999

Crusafont, M., Acuñaciones de la Corona Catalano-Aragonesa y de los Reinos de Aragón y Navarra. Medioevo y tránsito a la Edad Moderna, Editorial Vico & Segarra, Madrid, 1992

Vico, J. et al., Corpus nummorum visigothorum , Madrid, 2006

Vives Escudero, A, Monedas de las dinastías árábigo-españolas , 1893 (ed. facsímil, Extramuros, 2008).

Programari

No requerix de programari específic

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt